

Programové prohlášení vlády

30. 6. 1981

Vážený soudruhu generální tajemníku ústředního výboru Komunistické strany Československa a prezidente republiky, vážený soudruhu předsedo Federálního shromáždění, soudružky a soudruzi poslanci, vážení hosté!

Předstupuji před vás, poslance nejvyššího zákonodárského sboru této země, abych z pověření vlády Československé socialistické republiky požádal o důvěru a podporu při plnění jejích ústavních povinností. Zároveň vám předkládám k posouzení návrh programu činnosti vlády pro příští období, který vychází ze závěrů XVI. sjezdu KSČ. Tato usnesení přijali se souhlasem naši občané, ostatní politické strany, orgány a organizace Národní fronty, což svědčí o tom, že odpovídají potřebám současné etapy výstavby rozvinuté socialistické společnosti, základním zájmům dělnické třídy, družstevních rolníků a inteligence.

Potvrdily to v plném rozsahu i nedávné volby do zákonodárných sborů a národních výborů všech stupňů, v nichž náš lid znovu vyjádřil svou důvěru a podporu politice Komunistické strany Československa a Národní fronty. Je to politika, která usiluje o šťastný a spokojený život našeho lidu a je vedena snahou přispět co největším podílem k dějinnému zápasu, který po boku Sovětského svazu a ostatních zemí našeho společenství vedeme za upevnění míru, za plnou spolupráci mezi národy.

Program své činnosti vláda opírá o dobré výsledky našeho společného snažení, o to, co se podařilo vykonat v minulém období zásluhou uvědomělého přístupu a obětavé práce dělníků, rolníků a ostatních pracujících. Opírá se o nesporný pokrok v národním hospodářství, životní úrovni, ve vědě, kultuře a umění. Střízlivě oceňuje možnosti a vychází i z problémů a nedostatků, které se projevíly v jednotlivých oblastech společenského života.

Naším cílem je a zůstává blaho a štěstí člověka. Proto na základě výsledků, jichž dosáhneme v rozvoji ekonomiky a její efektivity, budeme pokračovat ve zdokonalování podmínek pro všestranný rozvoj osobnosti člověka, pro jeho spokojený život v práci i odpočinku, pro co nejplnější uplatnění jeho lidské důstojnosti v podmínkách stále se prohlubující socialistické demokracie. Budeme pokračovat ve vytváření a upevňování nových hodnot, nových vztahů mezi lidmi, jaké představuje socialistický způsob života.

Soudružky a soudruzi poslanci, v širokém spektru ústavních povinností federální vlády bude i napříště zaujímat nejdůležitější místo řízení národního hospodářství.

Obsahové zaměření naší činnosti vychází z Hlavních směrů hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky na léta 1981-1985. Tento dokument určuje, co musíme v této oblasti učinit, abychom v souladu s podmínkami dané historické etapy a našimi reálnými možnostmi úspěšně pokročili ve výstavbě rozvinuté socialistické společnosti.

Řídící a koordinační činnost federální vlády zaměříme především k prosazení podstatných změn ve způsobu celkového hospodaření, k převedení našeho hospodářství na dráhu intenzivního rozvoje, k tomu, abychom ve výrobě a v každé jiné činnosti dosahovali maximálních výsledků s co nejnižšími náklady.

Půjde nám o to, abychom ze surovinových, materiálových, palivoenergetických a finančních zdrojů, které budeme mít k dispozici, vyrobili co nejvíce kvalitní a žádanou produkci, abychom je tedy co nejlépe zhodnotili. Půjde nám také o to, abychom mnohem lépe využívali stávající výrobní potenciál, abychom investovali účelně a hospodárně tak, aby každá vložená koruna přinesla co největší efekt. A v neposlední řadě nám jde také o to, abychom lépe hospodařili s lidskou prací a zvyšovali její účinnost.

Na XVI. sjezdu strany zdůraznil generální tajemník s. Gustáv Husák, že "určujícím činitelem intenzifikace a nejmocnějším zdrojem růstu produktivity společenské práce je věda a technický pokrok".

Federální vláda spolu s vládami republik bude proto důsledně usilovat, abychom výsledků vědeckotechnického pokroku využívali v mnohem větším rozsahu a podstatně rychleji.

Především se musí stát hlavním činitelem vyššího zhodnocování surovin, paliv a energie i všech ostatních materiálů. Očekáváme, že přispěje významným podílem ke splnění státních racionalizačních programů, jejichž cílem je uspořít v této pětiletce nejméně 12 miliónů tun měrného paliva a dosáhnout relativní úspory kovů v rozsahu 4,5-5 % ročně. Stejně tak musí vědeckotechnický pokrok přispět k úsporám a vyššímu zhodnocování ropy a ropných výrobků, k čemuž v současné době připravujeme komplexní program. Zároveň propracováváme i návrhy na lepší využívání druhotných surovin.

Vědeckotechnický pokrok se musí projevit v celkovém zvýšení technické a technologické úrovně výroby, v rychlejší inovaci výrobků, v podstatném zvýšení jejich technické úrovně a celkové kvality. Jsme si vědomi nedostatků, které zde existují. Řada z nich má svůj původ v málo účinné řídicí práci vedoucích štábů podniků, výrobních hospodářských jednotek i příslušných ministerstev a také v neuspokojivé pracovní a technologické kázi. V tomto směru musí ministerstva pružněji a energičtěji zjednávat nápravu.

V zájmu účinnějšího uplatňování výsledků vědy a techniky bude federální vláda nadále urychlovat rozvoj elektroniky, a zejména pak mikroelektroniky. Současně s tím budeme vytvářet předpoklady pro jejich uplatnění v ostatních odvětvích výrobní i nevýrobní sféry, hlavně v průmyslu a především ve strojírenství.

Podporovat budeme rovněž rozvoj a výraznější uplatnění poznatků moderní biochemie a biologie jak v chemickém a farmaceutickém průmyslu, tak i v zemědělské výrobě a v potravinářském průmyslu.

Plné využití vědeckotechnického pokroku vyžaduje, aby plánovací orgány, odvětvová ministerstva a zejména pak ministerstvo pro technický a investiční rozvoj, zlepšily v tomto ohledu řízení zejména našeho tvůrčího potenciálu, koncentrovaly síly výzkumu a vývoje na hlavní obory a vybrané problémy a vytvořily podmínky pro podstatné zkrácení doby nutné k přeměně myšlenky ve výrobní praxi.

V této souvislosti je nutné v součinnosti s odborovými orgány materiálně i morálně podněcovat iniciativu a vůbec docenit společenský význam i úlohu konstruktérů, projektantů a technologů, kteří mají v procesu přípravy a realizace nové techniky nezastupitelné místo.

Jsme přesvědčeni, že k výraznějšímu uplatnění vědy a technického pokroku účinně přispěje i Československá akademie věd a její základní výzkum v oblasti přírodních, technických a

společenských věd. Žádoucí výsledky očekáváme zvláště od vybraných cílových projektů elektronizace, kybernetizace, robotiky, biochemie a dalších programů, které by měly přispět k celkovému rozvoji výrobních sil, k intelektualizaci práce, k dalšímu pokroku v zemědělství, potravinářském a farmaceutickém průmyslu i v medicíně. Od společenských věd pak vyžadujeme, aby tvůrčím způsobem přispěly k hlubšímu a principiálnějšímu objasňování problémů a působení objektivních zákonitostí etapy výstavby rozvinutého socialismu v naší zemi.

Jsme si vědomi, že k urychlení vědeckotechnického pokroku v rozhodujících oblastech hospodářského a sociálního rozvoje naše vlastní síly nestačí. Budeme je proto násobit cílevědomým prohlubováním mezinárodní spolupráce, zvláště pak spolupráce se Sovětským svazem.

Požadavkům vědeckotechnického rozvoje a růstu celkové efektivnosti podřizujeme v sedmé pětiletce i investiční politiku. Naše záměry vycházejí jak z nutnosti lépe hospodařit s tím, co máme, tak z reálných možností vnitřního užití národního důchodu. XVI. sjezd KSČ podrobil mj. i tuto oblast ostré kritice. Při koncipování pětiletky se snažíme vyvarovat přílišné napjatosti investičního plánu. Výsledky dosavadních prací ukazují, že budeme moci na investiční výstavbu vynaložit v podstatě stejný objem prostředků jako v předcházejícím období.

Proto hodlá federální vláda energicky prosazovat lepší využívání základních fondů, zvyšování jejich účinnosti, zkracování lhůt při uvádění nových kapacit do provozu, zvyšování koeficientu směnnosti práce strojů a mechanismů i rychlejší obměnu zastaralé techniky.

Považujeme to za zásadní otázku, neboť dosavadní způsob hospodaření vyvolával - a tyto tendence bohužel dále přetrvávají - stálý a neúnosný tlak na nové investice. První zkušenosti ukazují, že nová opatření, zejména ukazatele rentability výrobních fondů a posílení chozrasčotu na úseku investic, začínají přece jen někde pozvolna působit. I v tomto případě bude federální vláda v součinnosti s vládami republik průběžně hodnotit získané zkušenosti a vyvozovat z nich odpovídající závěry.

Vysoký stupeň rozestavěnosti, která koncem roku 1980 dosáhla téměř 30 tis. staveb, z toho více než 7500 akcí s rozpočtovými náklady nad 2 mil. Kčs, vyžaduje přísněji regulovat zahajování nové investiční výstavby. To je také důvod, proč rozsah zahajování nových investic bude zhruba o 20 % nižší než v minulé pětiletce. Naším záměrem je důsledněji koncentrovat síly a prostředky na dokončování staveb a tak rychleji odstranit dlouhodobě trvající vysokou rozestavěnost.

S novými rozvojovými investicemi bude vláda souhlasit jen tehdy, bude-li vyjasněna jejich koncepce a budou-li odpovídat stanoveným kritériím efektivnosti.

Vláda je si vědoma, že jde o velmi obtížný úkol, neboť vedle nutných potřeb výroby, kde budeme dále hledat možnosti jejího dalšího rozšiřování cestou rekonstrukcí a modernizací, bude nutno zabezpečovat i nejnaléhavější potřeby nevýrobní sféry včetně prostředků na stabilizaci a zlepšení životního prostředí.

Soudružky a soudruzi, za jednu z nejdůležitějších podmínek splnění hospodářského a sociálního programu XVI. sjezdu považujeme prohloubení naší účasti v mezinárodní dělbě práce, především pak v socialistické ekonomické integraci. Klíčovým úkolem v tomto směru

je podstatně zvýšit naši exportní schopnost. To ovšem předpokládá uskutečnit takové změny ve výrobě, které budou v souladu s potřebami zahraničních odběratelů a povedou ke zvýšení užitných vlastností vyvážených výrobků. K tomu, abychom dosahovali optimálních cen a výhodných platebních podmínek, musíme také zlepšit i komerční činnost.

V souladu se závěry sjezdu bude federální vláda vyvíjet úsilí o zdokonalování koordinace národohospodářských plánů s členskými státy Rady vzájemné hospodářské pomoci a o zvýšení účinnosti všech dalších forem spolupráce v oblasti plánování. Budeme se aktivně podílet na dlouhodobých cílových programech, které významně ovlivňují strukturu výroby v jednotlivých zemích a předurčí vzájemně výhodný rozvoj směny zboží na delší perspektivu.

V mezinárodní specializaci a kooperaci jsme dosáhli určitých výsledků. Lze říci, že podíl produkce, která je výsledkem těchto forem spolupráce, činí v našem celkovém vývozu do států Rady vzájemné hospodářské pomoci více než jednu třetinu.

Ve snaze dále pokročit v rozvoji mezinárodní specializace a kooperace výroby bude pro nás rozhodující realizace dlouhodobého programu specializace a kooperace výroby se Sovětským svazem do roku 1990. V souvislosti s pracemi na delší perspektivě národního hospodářství budou zpracovány hlavní směry naší účasti v rozvoji socialistické ekonomické integrace i s dalšími zeměmi našeho společenství. Československo se rovněž aktivně účastní rozpracování návrhů a podnětů, které k dalšímu zdokonalení činnosti Rady vzájemné hospodářské pomoci přednesl na XXVI. sjezdu sovětských komunistů generální tajemník jejího ústředního výboru s. L. I. Brežněv.

Stále větší význam mají naše ekonomické vztahy s rozvojovými zeměmi. Proto se budeme snažit o jejich další rozšíření na dlouhodobé a vzájemně výhodné základně a o uplatňování vyšších forem spolupráce.

Máme samozřejmě zájem i na ekonomických stycích s průmyslově vyspělými kapitalistickými zeměmi, které chceme rozvíjet podle zásady rovnoprávnosti a vzájemné výhodnosti.

Veškerá činnost federální vlády v oblasti vnějších ekonomických vztahů, všechna přijatá i nově připravovaná opatření směřují k tomu, aby vytvářela příznivé podmínky k vyššímu a efektivnímu vývozu a k prohloubení potřebné ekonomické rovnováhy. Jedině tímto způsobem si můžeme opatřit nutné zdroje pro potřebné dovozy.

V dovozní politice bude vláda nadále přednostně podporovat import strojů a zařízení s rychlou návratností. Bude dbát, aby tyto prostředky byly uváděny do provozu v plánovaných termínech.

Řídící činnost vlády bude směřovat k prohloubení součinnosti ministerstva zahraničního obchodu a jeho organizací s odvětvovými ministerstvy a jim podřízenými jednotkami. Zvýšení úrovně komerční práce, větší koncepčnost a pružnost, dobrá znalost situace na světových trzích, to jsou požadavky, které v této oblasti za pomoci všech nástrojů plánovitého řízení musíme zvládnout.

Soudružky a soudruzi poslanci, potřebám přechodu našeho hospodářství na dráhu intenzivního rozvoje musí odpovídat úroveň, obsah i formy řízení.

V naplňování tohoto požadavku spatřuje federální vláda své nejvlastnější poslání, svůj nejdůležitější úkol. Vycházíme přitom i z toho, že na XVI. sjezdu bylo k dosavadním formám plánování a řízení, k jejich účinnosti vysloveno nemálo oprávněných kritických připomínek.

Přes všechny obtíže, které pramení z podstatných změn vnějších ekonomických podmínek, zůstává faktem, že většina slabin a nedostatků pramení ze subjektivních příčin, spočívá v lidech, v úrovni jejich politické vyspělosti a odborné zdatnosti, prostě v celkovém přístupu k daným úkolům. Z toho hodláme vyvodit závěry jak pro svou vlastní práci, tak pro práci všech ostatních řídicích článků.

Pokud jde o nás, o federální vládu - chceme v příštím období zdokonalovat svou vlastní řídicí a koordinační činnost. K úkolům musíme přistupovat mnohem důsledněji; včas a účinněji kontrolovat plnění přijatých závěrů, vyžadovat od všech orgánů i aparátu, od ministrů a ostatních vedoucích pracovníků přesné plnění uložených úkolů. Jsme si vědomi, že celkový úspěch naší činnosti vyžaduje podstatnější změny stylu a metod naší vlastní práce, jež by se ve svých důsledcích kladně projevily i ve zlepšení kvality práce všech orgánů státní správy. Aniž bychom opomíjeli řešení operativních úkolů, které vyplývají z průběhu plnění ročních plánů i jiných aktuálních otázek v mimoekonomické sféře, spatřujeme těžiště práce vlády a jejích orgánů v orientaci na základní koncepční otázky a dlouhodobější rozvoj.

V popředí naší pozornosti musí být především zdokonalení plánování v ústředních orgánech i na nižších člancích řízení. Kde zejména o to, aby osou plánovacího procesu se stal vědeckotechnický rozvoj.

Konkrétními nositeli tohoto úkolu jsou ministerstva pro řízení technického rozvoje, státní a národní plánovací komise i odvětvová ministerstva. Odpovídají za to, že se obsah jednotlivých částí plánu stane účinným nástrojem přípravy a realizace technickoekonomických přeměn a že plán bude zajišťovat rychlejší a širší zavádění výsledků a vývoje do výroby. Je třeba vyvíjet tlak, aby orgány na všech stupních řízení ovládly ekonomickou stránku technického rozvoje natolik, abychom s přínosy pokrokové techniky a technologie mohli kalkulovat již při tvorbě plánu, při stanovení výkonů, produktivity práce a výrobní spotřebě.

Od výrobních hospodářských jednotek budeme vyžadovat, aby současně s důsledným uplatňováním jednotlivých prvků Souboru opatření cílevědomě vytvářely a realizovaly programy technické, výrobní a odbytové politiky, investičního rozvoje, organizace a řízení práce, zaměřené na zkvalitnění oborové mikrostruktury.

V souladu s dlouhodobějšími úkoly stanovenými Souborem opatření chceme zlepšit provázanost plánu jako základní předpoklad zvýšení plynulosti reprodukčního procesu, účinnějšího využívání chozrasčotu, ekonomické stimulace a iniciativy pracujících.

V současné době stojí před vládou a jejími orgány úkol - připravit a do konce roku předložit Federálnímu shromáždění ke schválení návrh zákona o 7. pětiletém plánu.

Jde o záležitost velmi složitou, neboť řada dřívějších předpokladů se změnila a vyvstaly nové potřeby, na které je třeba reagovat. V každém případě však bude 7. pětiletý plán zpracován tak, aby se stal účinným nástrojem realizace programu dalšího rozvoje naší socialistické společnosti, jak jej schválil XVI. sjezd naší strany.

V návrhu plánu v souladu s direktivou sjezdu počítáme s růstem národního důchodu o 14-16 %. Společenský produkt poroste rychleji než výrobní spotřeba, objem investic se v průběhu pětiletky nezvýší a jeho podíl na národním důchodu bude klesat.

Souběžně s dokončováním návrhu 7. pětiletky probíhá i příprava plánu na příští rok. Usilujeme o to, aby podniky, výrobní hospodářské jednotky a ministerstva využily při jeho zpracování všechny zkušenosti, které získaly při uplatňování Souboru opatření, i možnosti vstřícného plánování, založeného na aktivní účasti pracujících a hmotné zainteresovanosti na progresivním plánu.

Máme za sebou teprve půl roku od doby, kdy je tento Soubor opatření uváděn do praxe. Je to příliš krátká doba na to, aby bylo možné celkově zobecnit zkušenosti z jeho působení. Jedno je však zřejmé.

Řada podniků, výrobních hospodářských jednotek, ale i ministerstev zatím nedokázala plně využít jeho nástrojů k zabezpečení zejména kvalitativních úkolů plánu. Z toho vyplývá, že musíme pokračovat zejména v nekompromisním prosazování jeho základních principů, tj., aby plán a ekonomické nástroje z něho odvozené - mzdy, finance, úvěr, úrok - účinně působily na racionální využívání a zhodnocování všech disponibilních zdrojů, na efektivnější zapojování do mezinárodní dělby práce, na posilování rovnováhy naší ekonomiky. V souladu s těmito kritérii musí být uplatňovány hmotné i morální podněty.

V této souvislosti je třeba zdůraznit nezbytnou potřebu lepšího hospodaření s pracovními silami, zvyšování účinnosti lidské práce a vyššího využívání fondu pracovní doby.

Nedostatky v tomto směru nejsou zanedbatelné ani z národohospodářského, aniž morálně politického hlediska.

Vyžadují od vlády i všech dalších řídicích stupňů, abychom s mnohem větší rozhodností zdokonalovali organizaci práce, zvyšovali úroveň řízení dílen, provozů a závodů i kvalitu plánování odshora až dolů, dosáhli žádoucí rytmičnosti a spolehlivosti dodavatelsko-odběratelských vztahů, systematicky snižovali neodůvodněnou fluktuaci a absenci, důsledně stíhali lajdáky i jakoukoliv jinou neodpovědnost.

Spolu s tím je třeba přísně diferencovat mezi potřebami různých odvětví. Jednotlivé oblasti nevýrobní sféry musí počítat s tím, že dřívější praxe překračování plánovaných počtů pracovníků je neopakovatelná.

Je tu nutno říci i několik slov k našemu administrativnímu aparátu i k administrativní náročnosti řídicí činnosti, která je stále předmětem oprávněné kritiky.

Nechceme se přirozeně vracet k překonaným a ne zcela účinným metodám řešení tohoto problému, protože situace vyžaduje nikoli jednorázové, ale dlouhodoběji působící opatření k regulaci administrativního aparátu. Zatím jsme přijali zásadu, že objem mzdových nákladů pro administrativní činnosti v ústředních orgánech a vybraných organizacích zůstane pro nejbližší léta na úrovni minulého roku. Prověříme, zda různá hlášení, výkazy a evidence jsou nezbytné pro naše rozhodování. Spolu s rozbořením dalších souvislostí je třeba připravit návrhy na komplexní řešení postupného omezování administrativního aparátu na všech úrovních.

V souladu s linií XVI. sjezdu KSČ budeme věnovat plnou pozornost otázkám cenové politiky. Pokud jde o velkoobchodní ceny, počítáme s jejich plynulou aktualizací tak, aby reálně odrážely vývoj pořizovacích nákladů na dovoz i tuzemskou výrobu, přičemž budeme vyvíjet soustavný tlak na to, aby se ve výrobní spotřebě efektivněji zhodnocovaly suroviny, paliva, energie a ostatní materiály a snižovaly se režijní náklady. Vývoj maloobchodních cen, jak bylo řečeno na XVI. sjezdu Komunistické strany Československa ". . . bude v mnohém záviset na tom, jak budeme pracovat a zvyšovat produktivitu práce, jak se nám bude dařit prosazovat efektivnost, kvalitu a hospodárnost. Prodávát na vnitřním trhu levněji, než v zahraničí nakupujeme a doma vyrábíme, to si nemůže nikdo dlouhodobě dovolit.

Cenová politika musí být i nadále pevně řízena, pod přísnou kontrolou státu, musí být v souladu se mzdovou a sociální politikou a současně ovlivňovat žádoucím směrem vývoj osobní spotřeby, zabraňovat plýtvání."

Významnou úlohu přisuzuje vláda výrobním hospodářským jednotkám jako základním článkům řízení hospodářské sféry.

Budeme dbát o to, aby se výrazně posílil technický a ekonomický obsah jejich činnosti, aby se zvýšila úroveň řídicí práce generálních ředitelství jak v běžné činnosti, tak zvláště v koncepčním zaměření, aby byla pružnější a účinnější.

Změny v soustavě řízení rovněž vyžadují zvýšit úroveň a účinnost kontroly jako nedílné součásti činnosti řídicích pracovníků na všech stupních a ve všech oblastech.

Jsou připraveny rozborů i komplex příslušných opatření, které orientují orgány lidové kontroly a spolu s nimi všechny řídicí články bez výjimky, zejména na důsledné plnění klíčových úkolů tohoto pětiletí, dodržování zákonných norem a plnění stranických a vládních usnesení.

Vláda je rozhodnuta vyžadovat bezpodmínečnou odpovědnost od vedoucích pracovníků za plnění úkolů, za dodržování disciplíny, za maximální hospodárnost a všestranné prosazování společenských zájmů. Bude podporovat ty, kteří se nebojí hledat nové cesty a řeší úkoly s vysokými profesionálními znalostmi i na potřebné politické úrovni.

Splnění stanovených cílů je nemyslitelné bez aktivní účasti pracujících. Vláda pokládá za jeden z hlavních úkolů všech řídicích článků vytvářet podmínky pro to, aby každý měl možnost i zájem uplatnit se jako dobrý hospodář na svém pracovišti.

Jsme přesvědčeni, že v našem úsilí o pronikavější snížení výrobní spotřeby a zvýšení kvality výrobků nalezneme podporu orgánů a organizací Revolučního odborového hnutí, Socialistického svazu mládeže, brigád socialistické práce, předních dělníků, techniků, technologů, konstruktérů a vědců.

Společně na to, že se právě tyto otázky stanou hlavním obsahem socialistického soutěžení a tvůrčí iniciativy pracujících.

V souladu se závěry XVI. sjezdu pokládá vláda i pro budoucnost zdokonalování řízení za trvalý tvůrčí proces, v němž jde o to, aby formy a obsah řízení nejen odpovídaly měnícím se podmínkám, ale v možné míře je i předvíдалy. Příslušné úkoly v tomto směru byly již uloženy jak orgánům vlády, tak i ekonomickému výzkumu.

Soudružky a soudruzi poslanci, realizace úkolů vyplývajících z programu hospodářského a sociálního rozvoje, z našeho úsilí o intenzifikaci celé ekonomiky a veškeré naší činnosti, se bezprostředně promítají do všech národohospodářských odvětví i jednotlivých oborů. Musí je konkrétně zabezpečovat průmysl i zemědělsko-potravinářský komplex, lesní a vodní hospodářství, stavební výroba, doprava i spoje.

Aniž bychom opomíjeli úlohu a potřeby takových průmyslových odvětví, jako jsou chemický, lehký a dřevozpracující průmysl, kde budeme v souladu s direktivou XVI. sjezdu vytvářet podmínky pro jejich další rozvoj, naši hlavní pozornost musíme soustředit jako federální vláda jednak na zabezpečení národního hospodářství i obyvatelstva palivy a energií, a za druhé na problémy rozvoje hutnicko-strojírenského a elektrotechnického komplexu.

Pokud jde o paliva a energie, budeme se i nadále orientovat na rozvoj vlastních zdrojů, zejména na těžbu uhlí a výstavbu jaderných elektráren, na spolupráci s členskými státy Rady vzájemné hospodářské pomoci, zejména pak se Sovětským svazem a na podstatně lepší zhodnocování všech druhů paliv a energie.

Pro ostravsko-karvinský revír zpracováváme dlouhodobý program těžby uhlí a v severočeském revíru postupně a komplexně musíme zabezpečovat potřebnou výstavbu, zvyšovat výkony a spolehlivost dobývací velkstrojové techniky a dosáhnout potřebného předstihu skrývkových prací. V souladu s celkovým společenským postavením horníků budeme řešit jejich sociální otázky včetně zdravotnických problémů, bytů, značného rozsahu přesčasové práce i potřebného přírůstku kvalifikovaných pracovníků.

Je třeba dále překonat určité zpoždění v realizaci programu výstavby jaderných elektráren. To je možné jen za předpokladu, že zdokonalíme plánování a řízení této výstavby jak v příslušných ústředních orgánech, tak i na úrovni dodavatelských podniků.

Rozvoj hutnictví spojujeme s důsledným prosazováním jeho intenzifikace. Výrobu orientujeme na podstatné zlepšení kvality a sortimentní skladby, na zvýšení podílu ušlechtilých ocelí a dalších efektivních druhů výrob a výrobků a v neposlední řadě na soustavné snižování spotřeby kovů v hutním cyklu. Počítáme proto s modernizací hutních provozů i s prohloubením účasti tohoto odvětví v mezinárodní dělbě práce.

Ve strojírenství a elektrotechnickém průmyslu jde zejména o to, aby spolu s přednostním důrazem na elektroniku, hlavně pak mikroelektroniku, se poměrně rychle rozvíjely obory kompletačního charakteru. Na tomto základě hodláme dále podporovat také ty strojírenské obory, po jejichž výrobcích se projevuje v celém světě nadprůměrná poptávka a které naše strojírenství úspěšně zvládlo. Jsou to různá zařízení pro jadernou energetiku, dále pak obráběcí a tvářecí stroje, textilní stroje, výpočetní technika, zařízení pro dálkový přenos dat, plynové, vodní i parní turbíny, měřicí, kontrolní a regulační přístroje, hydraulika, chemická, gumárenská, slévárenská, zdvihací a transportní zařízení, kompresory a čerpadla, tramvaje a trolejbusy, nákladní automobily a elektrické automobilové příslušenství. Řešíme také otázky rozvoje výroby traktorů a zemědělských strojů.

Tyto a některé další obory chceme podpořit rekonstrukcí a modernizací jejich výrobní základny.

Je třeba říci, že jde o náročnou výrobní a strukturální koncepci rozvoje strojírenství a elektrotechnického průmyslu, jejíž realizace spolu s výrazným zvýšením kvality a technicko-ekonomické úrovně výrobků má vést mj. ke zvýšení exportní výkonnosti.

V plánech těchto odvětví a rovněž i v chemickém průmyslu musí být na všech stupních konkrétně v této pětiletce zabezpečeny potřeby náhradních dílů a ostatních služeb. O této otázce nehovoříme poprvé. Je to, jak známo, neomluvitelně dlouhotrvající problém, který přes mnohá usnesení není v řadě výrobních oborů stále ještě uspokojivě řešen. Příslušní ministři a ředitelé jsou za to osobně odpovědní a musí tentokrát najít účinné cesty, jak tento úkol důsledně zabezpečit.

V zemědělsko-potravinářském komplexu zůstává stěžejním úkolem postupně dosáhnout soběstačnosti ve výrobě zrnin a zvýšit celkovou soběstačnost ve výrobě potravin. V součinnosti s vládami obou republik budeme dbát o důslednou ochranu zemědělského půdního fondu, o zvyšování jeho úrodnosti a vytvářet předpoklady pro plné využití každého aru zemědělské půdy a dosažení maximální produkce z něho.

Spolu s dalším růstem produkce obilovin musíme zabezpečit podstatný vzestup výroby kvalitních objemových krmiv a řádné hospodaření s nimi. Je to základní předpoklad pro rozvoj chovu skotu, kde máme největší rezervy v produkci masa a pro úsporu jaderných krmiv.

Úkolem federálních i národních orgánů zvláště strojírenství, chemie a farmaceutického průmyslu je důsledně splnit konkrétně stanovené dodávky vůči jednotným zemědělským družstvům, státním statkům i drobným pěstitelům. Jejich struktura, kvalita a včasnost musí být bezpodmínečně dodrženy. Je to jedna z podmínek splnění náročného zemědělského a potravinářského programu v sedmé pětiletce.

Vláda připravuje opatření, jejichž cílem je zdokonalit a zpřesnit plánovité řízení zemědělství a vůbec zemědělsko-potravinářského komplexu s přihlédnutím k jeho specifickým podmínkám. Počítáme s výraznější hmotnou zainteresovaností na žádoucí produkci. Tím chceme zvýšit zájem zemědělských podniků a podnítit iniciativu jejich pracovníků na růstu a zefektivnění výroby v souladu s celospolečenskými potřebami.

Základní úkoly ve stavebnictví podřizujeme záměrům v investiční politice a změnám, které v ní uskutečňujeme. Zkušenosti z průběhu letošního roku ukazují, že stavebnictví prochází obtížným obdobím. Stavební výroba se pomalu vyrovnává s problémy, které vznikají v důsledku omezeného rozsahu zahajování nových staveb i v důsledku změn ve struktuře investování. Spolu s národními vládami se těmito znepokojivými jevy budeme podrobněji zabývat při kontrole plnění plánu za první pololetí.

Úsilí vlády o další pokrok v národním hospodářství, o dosažení co nejlepších výsledků v materiální výrobě, má jediný smysl a cíl - co nejlépe uspokojovat hmotné i kulturní potřeby člověka, zdokonalovat podmínky pro jeho všestranný rozvoj.

Míra i kvalita uspokojování potřeb lidí však nezávisí na tom, co bychom si přáli, nebo co vláda chce či nechce občanům poskytnout. Jak zdůraznil již XVI. sjezd, žádná společnost nemůže rozdělovat více, než si vytvoří. Proto naše možnosti pro udržení dosažené životní úrovně a její zkvalitňování závisí jedině a jen na tom, podaří-li se nám pro to vytvořit v hospodářství, v celé společenské činnosti dostatečné zdroje.

V současné etapě výstavby rozvinuté socialistické společnosti nejde jen o prostý rozsah uspokojování hmotných a kulturních potřeb lidí, ale do popředí stále více vystupuje jejich kvalitativní stránka. To se týká i dalšího upevňování životních a sociálních jistot našich občanů, zlepšování životního a pracovního prostředí, rozvoje vzdělanosti, kultury a duchovního života společnosti, vytváření soudružských vztahů na pracovištích i mezi lidmi vůbec - prostě všech sfér naší společnosti, které nabývají rostoucího významu při formování socialistického způsobu života.

V souladu s principy, které uplatňujeme v národním hospodářství, klademe důraz na to, aby odměňování bylo těsněji spojeno s růstem produktivity práce, její kvalitou a celkovou hospodárností. Na všech stupních řízení musíme být důslednější v odstraňování rovnostářství a tzv. sociálních přístupů, které nevedou k ničemu dobrému, poctivým a výkonným berou chuť k práci a lajdáky nijak nepobízejí.

Nepochybujeme o tom, že politika důsledné diferenciace mezd a příjmů podle množství, kvality a společenského významu vykonané práce, politika, která spočívá na socialistickém principu odměňování, se bude moci opřít o naprostou většinu poctivých občanů. Budou to všichni ti, kteří umějí a chtějí výkonně pracovat a které tak i odměnou za práci je třeba odlišit od méně výkonných či dokonce od lajdáků.

Konkrétní možnosti tvorby a užití národního důchodu v letech 1981-1985 nás vedou k tomu, abychom položili důraz především na zkvalitňování osobní spotřeby obyvatelstva. Budeme proto dbát, aby již při zpracování pětiletého i ročních plánů byly vytvářeny předpoklady pro lepší soulad vývoje příjmů obyvatelstva s objemem a strukturou nabídky zboží a služeb na vnitřním trhu. Spolu s vládami obou republik budeme od příslušných ministerstev, i výrobních a obchodních organizací vyžadovat, aby vnitřní trh byl zásoben průmyslovým zbožím i potravinami v potřebném sortimentu a kvalitě, aby byla lépe uspokojována poptávka po žádaných a dokonalejších výrobcích.

Při zabezpečování spotřeby potravin, ovoce, zeleniny a dalších produktů musíme mnohem lépe využívat domácí zdroje a vést naši veřejnost k účelné spotřebě, k tomu, aby se potravinami neplýtvalo. Chceme také vytvořit podmínky ke zvyšování výroby a nákupu produktů rostlinného i živočišného původu u drobných pěstitelů a chovatelů a k rozšíření samozásobení obyvatelstva tam, kde jsou pro to vhodné předpoklady.

Zvláštní pozornost bude nutné věnovat zásobování obyvatelstva hl. m. Prahy a Bratislavy a vybraných průmyslových aglomerací.

Federální vláda ve spolupráci s vládami obou národních republik a v úzké součinnosti s odborovými orgány a národními výbory bude také usilovat o to, aby rychleji pokračoval rozvoj závodního stravování a zavádění výroby hotových pokrmů a polotovarů.

U placených služeb budeme dbát, aby příslušné orgány a organizace pružněji zajišťovaly potřebné údržbářské a opravárenské práce a služby, materiály i náhradní díly.

Počítáme také s dalším rozvojem a zkvalitněním zahraničního i domácího cestovního ruchu.

I nadále zůstává v popředí našich úkolů a povinností péče a staré a invalidní občany. Budeme ji zlepšovat a starat se o vhodné pracovní a společenské uplatnění těch, jejichž pracovní schopnost je pozměněna. Předpokládáme, že poroste i průměrný starobní důchod.

Jednou z velkých předností socialistické společnosti je pozornost, jakou věnuje dětem. I v příštím období bude vláda podle možností zdokonalovat rozvinutý systém společenské pomoci rodinám s dětmi.

Při ochraně a upevňování zdraví pracujících se spolu s národními vládami soustředíme zejména na prohloubení systematické zdravotní prevence, zlepšování životního prostředí a podmínek pro bezpečnou práci včetně zlepšeného zásobování ochrannými pomůckami.

Chceme pokračovat v celospolečenských programech boje s nejzávažnějšími chorobami, zejména srdce a cév, a s onkologickými a virovými nemocemi. Budeme rovněž zlepšovat péči o ženu a děti i o naše starší spoluobčany.

Nezbytné je i další zdokonalování organizace a řízení zdravotnictví, aby zejména v hlavním městě Praze a v ostatních centrech průmyslových aglomerací byla lékařská služba pohotovější.

Při výchově nových lékařů, farmaceutů a ostatních zdravotnických pracovníků bude vláda dbát na jejich neustálý odborný a politický růst i na to, aby jejich vztah k nemocným byl v souladu se socialistickou morálkou a zdravotnickou etikou.

Rovněž počítáme s rozšířením farmaceutické produkce, její surovinové a materiálové základny a prohloubíme i v této oblasti naši účast na spolupráci v rámci států RVHP.

Neoddělitelnou součástí péče o zdraví je tělesná výchova. Proto bude vláda stejně jako v předcházejícím období klást prvořadý důraz na její všestranný rozvoj a za rozhodující bude považovat zabezpečení jejích masových forem.

V oblasti vrcholového sportu a státní reprezentace bude vláda v úzké součinnosti s ČSTV a Svazarmem usilovat o důsledné uplatnění požadavku vysoké kvality i efektivního využívání vynakládaných prostředků.

V bytové politice bude vláda prosazovat všestranné zlepšování podmínek bydlení obyvatelstva. Půjde nejen o výstavbu 550 tis. nových a o modernizaci dalších 40-50 tis. bytů, ale i o výrazné zlepšení hospodaření se stávajícím bytovým fondem. Důraz klademe na komplexní vybavení budovaných sídlišť obchodními, školskými, zdravotnickými a tělovýchovnými zařízeními, zdroji vody, přívody energie a komunikacemi.

Součástí našeho úsilí bude samozřejmě i péče o řešení problémů jednotlivých oblastí, zvláště průmyslových aglomerací. To se týká především hlavního města Československé socialistické republiky - Prahy. Zde chceme soustředit naši pozornost na účelné využití dosažitelných zdrojů pracovních sil, modernizaci výrobně technické základny, na další koncentraci stavebních kapacit a takové změny jejich struktury, aby došlo k pokroku v investiční výstavbě v žádoucí skladbě, k dalšímu zlepšení podmínek bydlení, k řešení komunikačního systému i dostavby Národního divadla.

Budeme pokračovat také ve výstavbě hlavního města Slovenské socialistické republiky Bratislavy, zaměřené na řešení dopravních otázek a zlepšení podmínek bydlení a vybavenosti nových sídlišť.

Středem naší pozornosti zůstanou i nadále otázky rozvoje Severočeského a Severomoravského kraje. V severních Čechách budeme dále pokračovat ve výstavbě dopravních a výrobních zařízení a v investičních akcích určených k uvolnění lomových předpolí. Současně s tím budeme zajišťovat i potřebnou bytovou výstavbu v celé komplexnosti a realizovat investice, které jí podmiňují, včetně řešení palčivých otázek životního prostředí v tomto kraji.

Péči o životní prostředí, o účelné a efektivní užití investičních prostředků na zlepšení a ochranu ovzduší, vod a půdního fondu chápeme jako nedílnou součást životní úrovně obyvatelstva. Proto budeme důsledně vyžadovat odpovědnost organizací za to, že výrobní procesy nebudou zhoršovat životní podmínky, a to zvláště v průmyslových aglomeracích a v oblastech s vysokou koncentrací obyvatelstva.

Vláda chce rovněž podporovat veřejně prospěšné práce a služby ke zvelebení prostředí ve městech a obcích a iniciativu občanů v tomto směru, jak je rozvíjena v rámci akce Z a jak je zakotvena ve volebních programech Národní fronty.

Soudružky a soudruzi poslanci, jsme si vědomi, že důsledná realizace hospodářského a sociálního programu, přijatého XVI. sjezdem strany, nebude lehkou záležitostí.

Přistupujeme k němu s vědomím, že to bude náročná prověrka naší politické vyspělosti, odborné zdatnosti i organizačních schopností, tvůrčího myšlení a odpovědnosti. Praxe ukazuje, že od souhlasu s programem až k jeho důslednému uplatnění bývá obvykle obtížná cesta. Ani plnění plánovaných úkolů od začátku letošního roku není bez problémů.

O to větší však musí být naše vůle a úsilí dovést dílo dalšího sociálně ekonomického rozvoje zdárně do konce. Začít musíme samozřejmě hned, již při plnění dnešních úkolů. Každý na svém místě musíme udělat vše, abychom poctivě splnili jak úkoly plánu letošního roku, tak i ty, které nás čekají v letech následujících.

Soudružky a soudruzi poslanci, v souladu se závěry XVI. sjezdu strany bude vláda pokračovat v upevňování našeho zřízení a zdokonalování naší socialistické státnosti a ve zvyšování účasti pracujících na správě a řízení věcí společných. Základnu pro plnění těchto náročných cílů spatřujeme ve federativním uspořádání státu, které zabezpečuje rovnoprávné vztahy Čechů a Slováků a občanů ostatních národností i předpoklady trvalé a plodné součinnosti celostátních a republikových orgánů, všech článků našeho politického systému. I v těchto souvislostech je třeba zvyšovat úroveň řídicí, koordinační i kontrolní činnosti vlády, prohlubovat vzájemnou spolupráci federálních a republikových institucí.

Za neméně důležitou považujeme i jejich součinnost s Národní frontou, jejími orgány, s ostatními politickými stranami a organizacemi. Vzhledem k velké váze Národní fronty v politickém a společenském životě naší země i možností, které poskytuje její široká základna a rozsáhlá činnost, očekáváme, že tak jako dosud bude účinně napomáhat při naplňování všech základních cílů, které si pro toto období klademe.

Za podstatnou přitom považujeme zejména dělnou spolupráci státních a hospodářských orgánů s Revolučním odborovým hnutím, která má své významné místo při sjednocování všech tvořivých sil naší společnosti pro úspěšnou realizaci cílů sedmé pětiletky. Dělné spolupráci státníci a hospodářských orgánů s orgány Revolučního odborového hnutí

napomáhají i společná jednání sekretariátu ÚRO s předsednictvem federální vlády a na ně navazující jednání republikových a územních orgánů.

Ve vzájemné součinnosti federální vlády, odborů, Socialistického svazu mládeže, Svazu žen, Svazu československo-sovětského přátelství, tělovýchovných, branných a ostatních organizací Národní fronty jsou nepochybně další možnosti i pro zvýšení účinnosti ideově výchovné práce, která by měla cílevědomě směřovat k upevnování jednoty našeho lidu, jeho vlastenectví a internacionálního cítění, k prohlubování jeho všestranné účasti na rozvoji naší společnosti a také i s ohledem na mezinárodní situaci - ke zvýšení bezpečnosti a obranyschopnosti naší země.

Naše socialistické zřízení je charakteristické jednotou práv a povinností občanů, která má stěžejní význam pro rozvíjení socialistických vztahů mezi lidmi i vztahů mezi občanem a státem. Vláda bude dbát, aby plné uplatňování těchto práv bylo ještě důsledněji spjato s ochranou socialistického státu, veřejného pořádku, s přísným dodržováním právního řádu a socialistické zákonnosti. Orgány prokuratury a bezpečnosti, jakož i naše soudnictví - při respektování jeho nezávislosti, povedeme k tomu, aby rozhodně postupovaly proti těm, kteří ohrožují bezpečnost státu, narušují normy socialistického práva, klidný a spokojený život občanů. V plné míře to platí i na ty, kteří by se chtěli obohacovat na úkor společné práce a svých spoluobčanů. Jsme přesvědčeni, že naše úsilí o nápravu některých nešvarů, které nemají nic společného se socialistickým způsobem života a jel o morálkou, podpoří všichni poctiví lidé v tomto státě.

Bylo již řečeno, že chceme pokračovat ve všestranném vytváření předpokladů pro ještě vyšší účast občanů na správě a řízení státu. Z těchto hledisek hodlá vláda posilovat váhu, autoritu a společenský význam národních výborů, které svou širokou působností a činností, bezprostředně spjatou s každodenním životem občanů, představují základní a osvědčený článek lidové moci a státní správy.

Ve spolupráci s vládami republik chceme orientovat nově zvolené národní výbory na hlavní cíl veškeré jejich činnosti, kterým je a musí být spokojenost občanů, řešení jejich každodenních starostí a oprávněných potřeb a zájmů. Na to je třeba pamatovat při rozpracování i naplňování volebních programů Národní fronty a náročným úkolům, které obsahují, přizpůsobit formy i metody práce poslanců a aparátu národních výborů.

To je cesta, jak odstraňovat i některé nedostatky, které vedle převážně dobré práce i tady přetrvávají, nepříznivě ovlivňují veřejné mínění a jsou právem kritizovány.

Soudruh Klement Gottwald kdysi řekl: "Úřady, a to od úřadů místních národních výborů až po úřady ministerské, musí být spravovány tak, aby obyvatelstvo v praxi vidělo a cítilo, že lid tu není pro úřady, nýbrž úřady pro lid."

Tato slova platí stále jak pro národní výbory, tak i vyšší orgány státní správy. A úkolem jejich vedoucích pracovníků je pomáhat svou prací vytvářet konstruktivní vztahy mezi těmito institucemi a občany a tak posilovat jejich důvěru v lidovou moc.

Chci vás, vážené soudružky a soudruzi poslanci, ujistit, že i v tomto směru chce a bude federální vláda v úzké spolupráci s vládami obou republik energicky působit k pozitivním změnám, k tomu, aby se činnost národních výborů dále zkvalitňovala, a to i v hospodářství, které patří do jejich působnosti.

Proto připravujeme zvýšení úlohy volených orgánů a koordinačních funkcí národních výborů v zájmu efektivní a úsporné investiční výstavby v územních obvodech, v zájmu účelného hospodaření s pracovními silami a půdním fondem s cílem, abychom optimálně využili finanční prostředky a sladili národohospodářské záměry s potřebami života obcí a měst.

Budeme rovněž sledovat, jak se uplatňují principy Souboru opatření v činnosti organizací řízených národními výbory a zda co nejpřesněji odpovídají charakteru služeb a prací, které jsou poskytovány občanům a ostatním organizacím. Zvláště se to týká opatření v oblasti služeb placených obyvatelstvem, která by měla být součástí širěji pojatých kroků k zásadnímu zlepšení na tomto úseku.

Rozvíjení socialistické státnosti a demokracie, prohlubování jednoty práv a povinností občanů je neoddelitelně spjato se zdokonalováním našeho právního řádu. I v tomto volebním období hodlá vláda postupovat podle dlouhodobé koncepce, v jejímž rámci již byly Federálnímu shromáždění předloženy návrhy na úpravy občanského zákoníku a zákona o rodině. V současné době pokračují též práce na analýzách a návrzích úprav trestního zákona, hospodářského zákoníku, zákona o arbitráži a již zmíněné právní úpravy předpisů souvisejících s realizací Souboru opatření.

Ukazuje se, že právě v zájmu omezování neúčinné administrativy bude nutné postupně změnit a zkvalitnit praxi federálních orgánů ve vydávání různých předpisů a dbát, aby potřebné úpravy byly účelné, komplexní a přehledné.

Čekají nás přirozeně ještě další úkoly, mezi nimiž na přední místo řadíme výchovu občanů k právnímu vědomí, která je nezbytná pro jejich praktický život i pro spořádaný chod společnosti.

Vláda si je vědoma své politické a ústavní odpovědnosti vůči Federálnímu shromáždění a jeho úloze v našem politickém systému. Bude náležitě zabezpečovat pracovní předpoklady pro jeho zákonodárnou činnost a pro zdokonalování socialistické státnosti, pro společenskou kontrolu státní, hospodářské a sociální politiky i pro ostatní oblasti jejího působení. Spolu s tím budeme dbát, aby jeho doporučení výkonným orgánům státu byla plně respektována.

V souvislosti se sociálním a ekonomickým vývojem v naší zemi se bude dále prohlubovat společenská funkce výchovy a vzdělání v jejich organické jednotě

Všestranná příprava mládeže k aktivní účasti na výstavbě rozvinuté socialistické společnosti vyžaduje věnovat spolu s odbornou výukou stále větší pozornost výchově k vědeckému světovému názoru, socialistickému vlastenectví a internacionalismu a v neposlední řadě upevňovat sepětí školy se společenskou praxí.

Federální vláda v součinnosti s vládami národními bude proto dbát i v tomto pětiletí o důsledné naplňování programu rozvoje výchovně vzdělávací soustavy se zvláštním zřetelem na kvalitativní obsahové změny ve všech typech a stupních škol. Přitom budeme usilovat o to, aby úkoly s tím spojené plnily i ostatní resorty, které se na přestavbě školské soustavy podílejí.

Další rozvoj zaznamenává předškolní výchova. Počítáme s tím, že se dále zvýší již dnes vysoký podíl tří až pětiletých dětí, začleněných do předškolních zařízení.

V letech 1983-84 dokončíme organizační, obsahovou a metodickou přestavbu celé základní školy a v plné šíři přistoupíme k přestavbě gymnázií, středních odborných škol a učilišť. Vyžádá si to nová opatření i v oblasti legislativně právní, včetně nového zákona o základních a středních školách.

Zvláštní pozornost soustředí vláda a národní výbory na přípravu mládeže pro dělnická povolání. Střední odborná učiliště se v 7. pětiletce stanou nejmasovějším typem středních škol, což je spojeno se značnými nároky jak materiálními, tak i kádrovými.

Do konce roku 1985 bude v podstatě všem dětem umožněno získat střední vzdělání a více než polovině veškeré mládeže úplné střední vzdělání s maturitou.

Pokud jde o vysoké školy, bude rovněž pokračovat jejich obsahová a metodická přestavba. Jejím cílem je nejen modernizovat a racionalizovat teoretickou přípravu studentů na úrovni současných vědeckých poznatků, ale též ji přiblížit náročnějším potřebám praxe včetně jejich přípravy pro řídicí práci.

Za důležité pokládáme, aby v systému našeho středního a vysokého školství se přednostně rozvíjely technické a přírodovědné obory, zabezpečující klíčová odvětví národního hospodářství kvalifikovanými kádry. Naléhavým úkolem je zefektivnit vědeckovýzkumnou práci vysokých škol, která by měla více přispět i k řešení úkolů státního plánu vědy a technického rozvoje.

Společně s vládami republik bude federální vláda usilovat také o to, aby se dále zdokonalovaly podmínky pro bohatý kulturní a společenský život našeho lidu. Podobně jako škola, musí se i kultura ještě účinněji podílet na utváření socialistického společenského vědomí a životního způsobu, ještě angažovaněji se začlenit do zápasu o novou společnost, všestranný rozvoj člověka, za pokrok a mír.

Proto je nutno zvyšovat nároky na ideovou a profesionální úroveň umělecké tvorby, která by měla široce a přesvědčivě ztvárňovat plnokrevný obraz člověka naší doby, cílevědomě usilujícího o kvalitativní přeměny společnosti, člověka, který v procesu těchto přeměn mění i sám sebe.

Za svůj významný úkol považuje federální vláda podporovat všechno, co napomáhá rozvoji kultur našich národů a národností, jejich vzájemnému obohacování a vytváření předpokladů pro jejich sblížení.

Rozvoj socialistické kultury chápeme jako komplexní a neustálý růst kulturně politické úrovně lidu, jako růst kulturnosti prostupující všechny oblasti společnosti. Je zřejmé, že to vyžaduje koordinované působení všech státních i společenských organizací, zvýšení kvality i účinnosti jejich výchovného vlivu, včetně uplatnění náročnějších kritérií ve sféře zprostředkování kulturních hodnot. V tomto úsilí mají nesporně významné místo masové sdělovací prostředky - televize, rozhlas a tisk. Vláda bude i nadále vytvářet potřebné podmínky pro jejich činnost a rozvoj, pro to, jak zdůraznil XVI. sjezd Komunistické strany Československa, ". . . aby tyto důležité nástroje práce strany a socialistického státu mohly úspěšně plnit své poslání, zvyšovat úroveň, politicko-organizační a výchovnou úlohu i svou společenskou působivost."

Soudružky a soudruzi poslanci, dovoluji mi, abych nyní vyložil záměry federální vlády na mezinárodním poli. Jsou nedílně spjaty - jak jsme řekli na XVI. sjezdu KSČ - s úkoly naší vnitřní politiky, jakož i s cílem upevnování jednoty socialistického společenství.

Scházíme se v období složité mezinárodní situace, kdy se povážlivě zhoršilo politické ovzduší, vzrostlo napětí a počet válečných ohnisek, jsou zmražena mnohá odzbrojovací jednání, a naopak začíná nové kolo zbrojení. Sedmdesátá léta zůstanou zapsána v dějinách zlatým písmem jako období úspěšných mírových iniciativ zemí socialistického společenství, k nimž Československo přispělo podle svých nejlepších sil. Bylo to i desetiletí triumfu mírového programu Sovětského svazu. Dnes je však smutnou skutečností, že imperialismus se znovu snaží prosadit vojenskou hysterií, zbrojením a válkami.

Všechny tyto nové jevy se nás hluboce dotýkají a zároveň ovlivňují současná a příští rozhodnutí. Při vědomí vážných změn ve světě, při vědomí nezbytnosti míru pro náš další pokojný rozvoj, jsme se jednoznačně vyslovili pro soubor návrhů, přednesených z tribuny XXVI. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu. S radostí jsme přijali i výzvu Nejvyššího sovětu SSSR k parlamentům a národům světa. Víťame, že z Moskvy - velké metropole socialismu - opět zní důtklivé: "Je třeba udělat vše, aby bylo zabezpečeno právo lidí na život." Právě tyto významné iniciativy jsou jedinou možnou alternativou proti kursu horečného zbrojení, proti strategii napětí a konfrontace, které prosazují některé kruhy Spojených států a dalších imperialistických zemí.

I pro nás je přitom rozhodující to, co řekl nedávno generální tajemník ÚV KSSS a předseda prezidia Nejvyššího sovětu SSSR, soudruh L. I. Brežněv: "Mezinárodní situace může být horší nebo lepší, ale velmi důležité je nesejít ze správné cesty! Budeme vytrvale pracovat, aby se snížilo napětí, aby se zachovalo uvolnění a byl zajištěn jeho další pokrok. To je klíčová otázka."

Československá socialistická republika je zcela přesvědčena o životní nezbytnosti soužití zemí rozdílného společenského zřízení, o prospěšnosti úmyslu rozšířit politiku uvolnění především do vojenské oblasti, o nutnosti obnovení sovětsko-amerických rokování o omezení a snížení raket středního doletu v Evropě, o potřebách pokroku v přípravě evropské konference o vojenském uvolnění a odzbrojení. A v tomto duchu je a bude zaměřena činnost naší diplomacie, pracovníků zahraničního obchodu, kulturních styků, vědců a vůbec všech, kteří plní své poslání na jevišti zahraniční politiky.

Základním principem československé zahraniční politiky byl, je a bude svazek internacionálního bratrství, těsné soudružské spolupráce a nejužší spojenecké součinnosti se Sovětským svazem. Právě "ve spojení se Sovětským svazem se naplňují" - jak prohlásil na XVI. sjezdu KSČ soudruh Gustáv Husák - "nejvyšší zájmy a tužby našeho lidu."

Českoslovenští komunisté, naše národy, vysoce oceňují úlohu Sovětského svazu jako rozhodující opory socialismu, všeho revolučního a pokrokového, jako naděje a garanta mírového vývoje, o jehož sílu se rozbíjejí snahy imperialistických a militaristických kruhů diktovat svou vůli jiným národům."

Pochopitelně zamýšlíme patřičně obohatit praxi socialistického internacionalismu se všemi bratrskými zeměmi Evropy: s Bulharskou lidovou republikou, Maďarskou lidovou republikou, Německou demokratickou republikou, Polskou lidovou republikou a Rumunskou socialistickou republikou. Vždyť jednota a síla světového socialistického společenství je

spolehlivou záštitou naší národní samostatnosti, jedním ze zdrojů našich současných i příštích jistot, předpokladem lepšího světa budoucnosti.

Pokračovat ve vzájemně výhodné spolupráci budeme se Socialistickou federativní republikou Jugoslávie. V našich záměrech je i rozšíření již tradičních styků s touto přátelskou zemí.

Pokud jde o Polskou lidovou republiku, chce vláda vyjádřit znepokojení nad vývojem v této bratrské zemi, kde se zatím nepodařilo zastavit postup krize. Soudružský dopis ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu ústřednímu výboru Polské sjednocené dělnické straně, s nímž se plně ztotožňujeme, ukázal hloubku nebezpečí, které ohrožuje lidové Polsko. Nadále doufáme, že socialistické a vlastenecké síly našeho severního souseda zvládnou povážlivou situaci, zkrčí záměry kontrarevolučních sil a vměšování Západu do vnitřních záležitostí. Přitom znovu ujišťujeme polské soudruhy svou všestrannou solidaritou i svou připraveností dále rozvíjet a rozšiřovat spolupráci ve všech směrech.

Nejtěšnější bratrské svazky míníme zachovat i ve vztazích k socialistické Kubě, která jako první latinsko-americká země úspěšně buduje socialismus a statečně čelí tlaku amerického imperialismu na novém kontinentě.

Stejně tak hodláme úzce spolupracovat s Mongolskou lidovou republikou, která uskutečňuje program výstavby socialismu, rovněž s národy Vietnamu, Laosu a Kambodže, jež realizují hluboké sociální přeměny a zároveň úspěšně čelí imperialistické agresi a úkladům pekingského hegemonismu. Budeme dále spolupracovat i s Korejskou lidově demokratickou republikou. Zbývá ještě říci, že nic nebrání zlepšení československo-čínských vztahů, alespoň z naší strany, ovšem při zachování základních principů naší zahraniční politiky.

Zdůrazňujeme, že Československo je pevným článkem organizace Varšavské smlouvy, která sleduje výlučně obranné cíle za podmínek stejné a rovné bezpečnosti. Pokud však budou některé státy NATO stupňovat kurs na změnu poměru sil - za zvláště nebezpečný považujeme úmysl rozmístit 572 nových raket středního doletu na území pěti západních zemí - pak i Československo a jeho spojenci přijmou nezbytná opatření. Ostatně Československá lidová armáda, naše ozbrojené síly vždy dostaly svým povinností při obraně západního pomezí světa socialismu a tak tomu bude i v budoucnu.

Ve chvílích, kdy Evropa i svět stanuly na jedné z obtížných cest vývoje, kdy cítíme hlubokou odpovědnost za každé politické rozhodnutí, kdy bedlivě zvažujeme své příští kroky, naplňuje nás jistotou příslušnost k socialistickému společenství. Vždyť mírový vývoj Evropy není myslitelný bez jeho existence, bez jeho jednoty, společného postupu, nezištné spolupráce, jakož i bez jeho síly hospodářské a vojenské.

V posledních letech se dostal do popředí zájmu vývoj Afriky. Právě na tomto kontinentě v průběhu sedmdesátých let vyvrcholil národně osvobozenecký boj, v dalekosáhlých společenských přeměnách se ustavila řada režimů revolučně demokratických. Některé z nich se rozhodly pro socialistickou cestu vývoje. Tento nový jev vyžaduje od československé zahraniční politiky odpovídající praxi mezinárodní solidarity a účinné spolupráce především s Angolskou lidovou republikou, socialistickou Etiopií, Mosambickou lidovou republikou i dalšími protiimperialisticky zaměřenými státy tohoto světadílu.

Naši podporu poskytneme i úsilí Organizace africké jednoty, zvláště těm jejím krokům, které směřují k dosažení plné nezávislosti osvobozených území a jsou namířeny proti staronové

doktríně "rozděl a panuj" proti alianci sil imperialismu a rasistické Jihoafrické republiky. Současně rozhodně odsuzujeme okupaci Namibie, jejíž osvobozenecký boj zosobnila organizace SWAPO.

Podobně jako v Africe usilujeme o širokou součinnost se státy socialistické cesty vývoje v Asii - s Afghánskou demokratickou republikou a Jemenskou lidově demokratickou republikou. Všeobecné zájmy revolučního procesu, ale i míru, vyžadují, aby se urovnala situace kolem Afghánistánu, který žije svůj všední den ve stavu nevyhlášené války ze strany některých sousedů, podporovaných imperialistickými státy. Proto vítáme všechny návrhy afghánské vlády k vypracování systému mezinárodních záruk bezpečnosti v této oblasti. Svoji solidaritu a podporu afghánské revoluci jsme v nedávných dnech jednoznačně vyjádřili při jednání na nejvyšší úrovni mezi našimi státy, jakož i při podpisu Smlouvy o přátelství a spolupráci.

Zároveň se vyslovujeme ve prospěch jednání, které by skoncovalo s americkou eskalací vojenské síly v Perském zálivu a v Indickém oceánu. Jsme samozřejmě zajedno se všemi silami, které požadují zakončení válečného konfliktu a politické urovnání všech sporných otázek mezi Irákem a Íránem.

Velmi nás znepokojuje výbušná situace na Blízkém východě, kde agresivní akce Izraele maří spravedlivé řešení národního údělu arabského lidu. Nedávné útoky izraelského letectva na Libanon, jakož i na jaderná zařízení Iráku - mimochodem trvale pod mezinárodní kontrolou - považujeme za bezpříkladné porušení mezinárodního práva a za další akty agrese. Je nám zřejmý cíl těchto pokusů. Mají proměnit bankrot campdavidských dohod v nový kurs válečných provokací, v jejichž pozadí stojí snaha po uzákonění vojenské přítomnosti Spojených států. Jediné východisko z nebezpečné situace nalézáme v návrzích na svolání mezinárodní konference, která by se zabývala příčinami napětí na Blízkém východě, obnovila národní a státní práva Palestinců na územích okupovaných Izraelem, spoutala agresivitu Tel Avivu a posléze zaručila bezpečnost všech států v této oblasti.

Jsme si vědomi důležitosti všestranné spolupráce s protiiperialisticky orientovanými arabskými zeměmi, jejichž vliv na světové události stále sílí. Jejich pokrokovým zápasům vždy poskytneme nezbytnou pomoc. Mám na mysli především Syrskou lidovou republiku a na africkém kontinentě Lidovou lybijskou Džamahirii a Alžírskou lidovou republiku. Konečně zdůrazňujeme i přednostní význam styků s Indickou republikou. Tradice a úroveň těchto styků jsou předpokladem i pro nové formy ekonomické spolupráce.

Pozitivní vztah zachováme nadále k hnutí nezúčastněných. Obzvláště blízké jsou nám země, které nesmlouvavě vystupují proti imperialismu, nekolonialismu, rasismu a zároveň uskutečňují programy ekonomických a sociálních přeměn. Jsme hluboce přesvědčeni, že mladé osvobozenecké národy mají nejen právo na politickou samostatnost, ale i na dosažení ekonomické nezávislosti v demokraticky fungujících mezinárodních vztazích. Proto také rozhodně odsuzujeme pokusy některých vládních představitelů Spojených států ztotožnit národně osvobozenecký zápas s mezinárodním terorismem a tak ospravedlňovat vývoz kontrarevoluce, což je součástí jejich politiky konfrontace a vydírání silou.

Vždy jsme byli přesvědčenými stoupenci politiky mírového soužití, tak jak se prosadila v Evropě uplynulého desetiletí. Tento princip považujeme za závazný i do budoucna. Jsme rozhodnými zastánci Závěrečného aktu z Helsink a jeho důsledné realizace. Naopak odmítáme veškeré pokusy Severoatlantického paktu o získání vojenské převahy. Neláká nás

mír založený na zastrasování a nesoutěžíme s nikým v převaze zbraní a vojsk. Proto si přejeme dialog o všech otevřených otázkách, o rozšíření uvolnění do vojenské oblasti. Proto na madridské schůzce podporujeme úsilí o svolání evropské konference k vojenskému uvolnění a odzbrojení.

Tak prosté a lidské jsou zásady naší politiky vůči sousedním i vzdálenějším zemím západní Evropy. V minulých letech jsme dokázali své dobré úmysly proměnit v činy. Máme opravdu sousedské vztahy k Rakousku, jehož pozitivní postoj k otázkám uvolnění naznačuje, že naši spolupráci lze ještě prohloubit.

Pokrok jsme zaznamenali i ve stycích s Německou spolkovou republikou, zejména po jednání generálního tajemníka ústředního výboru naší strany a prezidenta ČSSR soudruha Gustáva Husáka s představiteli NSR. Pokud náš západní soused bude pokračovat v realizaci všeho pozitivního, co zosobnilo principy západoněmecké východní politiky, jistě i tady pokročíme kupředu. Zcela však odmítáme hlasy revanše, zpochybňování dohod vítězné protihitlerovské koalice a nepřijatelné lekce z našich dějin, jaké vůči nám zazněly na letošních sudetských srazích.

Tradiční vztahy přátelství rozvíjíme s Finskem. Zastáváme přitom názor, že mohou být příkladem pro styky s ostatními severními zeměmi Evropy. Dobrých výsledků jsme dosáhli s Řeckem a stejný cíl sledujeme i vůči zemím Beneluxu, Švýcarska, Španělska a Turecka.

Usilujeme o zlepšení a prohloubení vztahů k Francii, které dosud neodpovídají ani tradicím ani potřebám. Přitom si vážíme francouzského příspěvku politice uvolnění i věci spolupráce mezi Východem a Západem. Z naší strany nestojí nic v cestě dálejší spolupráci odpovídající úroveň. Předpokládáme, že podobný cíl přijme za svůj i současná vláda Francouzské republiky.

Bohužel, opět musíme prohlásit, že nikoli z naší viny se nevede stykům se Spojenými státy americkými, které jsou jedinou západní zemí, s níž dosud nemáme plně normalizované vztahy.

Jak vidíte, nadále se jedná o vrácení československého zlatého pokladu, který nám uloupili hitlerovci a jehož část je stále v neoprávněném držení vlády Spojených států. Nedávné zvěsti o záměru některých amerických kruhů konfiskovat a prodat československý zlatý poklad, československý národní majetek, nás právem pobouřily.

Vždyť podobný krok v rozporu s mezinárodním právem může jenom poškodit naše vzájemné vztahy. Samozřejmě takové řešení zcela odmítáme. Československá vláda nejednou projevila ochotu k majetkoprávnímu vyrovnání. Tuto snahu máme i dnes.

Závěrem chci znovu říci, že československá zahraniční politika bude trvale usilovat o uvolnění, porozumění a spolupráci, o zastavení horečného zbrojení, o odvrácení hrozby války. Naším cílem je mír a zase mír.

Vycházíme přitom z hlubokého přesvědčení, že o tento cíl, tedy o mírovou budoucnost, se zasazují národy všech kontinentů, že dávno není programem jenom moudrých politiků, ale i širokých lidových mas.

Očekáváme, že Federální shromáždění tomuto úsilí poskytne nezbytnou pomoc a podporu. Federální vláda bude přitom dbát i příkazu nejvyšší hospodárnosti a účelnosti všech našich zahraničních služeb.

Vážené soudružky a soudruzi poslanci, vláda Československé socialistické republiky vám předkládá návrh programu své činnosti i pro příští období. Jeho hlavním cílem je naplnit závěry a usnesení XVI. sjezdu Komunistické strany Československa, směřující k dalšímu rozvoji naší socialistické společnosti, k zabezpečení spokojeného života našeho lidu.

Úspěšné naplnění těchto závěrů bude nepochybně znamenat nemalý příspěvek naší země rozvoji socialistického společenství, upevnění jeho jednoty, váhy i autority ve světě, bude vkladem našich národů do zápasu za mír a úsilí o spolupráci mezi státy s rozdílným společenským zřízením.

Vláda Československé socialistické republiky je přesvědčena, že program její činnosti a úkoly z něj vyplývající odpovídají potřebám a možnostem této země a jejího lidu a že jeho splnění bude znamenat další pokrok ve všech oblastech společenského života.

Dovolte, vážené soudružky a soudruzi poslanci, abych vám jménem federální vlády upřímně poděkoval za podporu, která nám v minulém období účinně pomáhala v práci.

Programem činnosti vlády se znovu ucházíme o vaši důvěru a pomoc při naplňování linie XVI. sjezdu strany, v úsilí o další všestranný pokrok v naší krásné zemi, Československé socialistické republice.

Prosím, vážené soudružky a soudruzi poslanci, abyste programové prohlášení vlády posoudili a ve smyslu článku 69 ústavního zákona o československé federaci vyslovili vládě Československé socialistické republiky svou důvěru. Děkuji za pozornost.

Přednesl předseda vlády Lubomír Štrougal